

Raadsletter

13 november 2017

Boekjaar 2017

Gemeente Kaag en Braassem

An independent member of Baker Tilly International

Inhoudsopgave

	Pagina
Aanbiedingsbrief	3
1. Doel en reikwijdte controle	4
2. Bevindingen interne beheersing 2017	5
3. Aandachtspunten	7
4. Landelijke actualiteiten	8

VERTROUWELIJK

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Kaag en Braassem

Den Haag, november 2017

Geachte raad,

Voor u ligt onze raadsletter die wij hebben opgesteld naar aanleiding van de door ons tot nu toe uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2017 van de gemeente Kaag en Braassem. Wij brengen u hiermee verslag uit over de bevindingen naar aanleiding van de interim controle. Bij de interim controle richten wij ons voornamelijk op de kwaliteit van de bedrijfsvoering en de aanwezige beheersmaatregelen rondom belangrijke financiële processen.

Wij merken op dat de bevindingen zijn gebaseerd op onze werkzaamheden, welke zijn uitgevoerd in september en oktober 2017. Onze bevindingen hebben betrekking op de opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. De raadsletter is ambtelijk afgestemd en bestuurlijk besproken.

Volledigheidshalve maken wij u erop attent dat het niet is toegestaan deze raadsletter aan derden te verspreiden zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming.

Wij bedanken de directie en de medewerkers van de gemeente Kaag en Braassem voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij uiteraard graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly Berk N.V.

M.J. de Graaf RA
Partner

1. Doel en reikwijdte van de controle

In het kader van onze controleopdracht inzake de jaarrekening 2017 van de gemeente Kaag en Braassem hebben wij controlewerkzaamheden verricht waarbij de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing centraal staan. De inhoud van deze raadsletter is gebaseerd op onze normale werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening en derhalve op die onderdelen en in die omvang als voor deze doelstelling noodzakelijk is.

Dit houdt in dat onze rapportage niet noodzakelijkerwijs alle aandachtspunten in de organisatie weergeeft die bij een meer uitgebreid en specifiek hierop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Onze werkzaamheden bestonden uit:

- het onderzoeken en beoordelen van de opzet van de administratieve organisatie en de daarin besloten interne beheersingsmaatregelen; en
- het toetsen van de werking van de interne beheersingsmaatregelen.

Onze raadsletter is van nature kritisch, omdat deze gericht is op geconstateerde zwakten of leemten. Op uw verzoek geven wij in deze raadsletter (op hoofdlijnen) aan op welke wijze verbeteringen in de interne beheersing van de bedrijfsprocessen kunnen worden doorgevoerd.

2. Bevindingen interne beheersing 2017

In deze raadsletter lichten wij enkele ontwikkelingen toe die onze opdracht tot controle van de jaarrekening raken. Vervolgens geven wij een korte samenvatting van onze algemene indruk omtrent de beheersing van processen zoals deze voor de gemeente Kaag en Braassem van toepassing zijn. Tevens hebben wij voor de relevante punten opvolging gegeven aan de bevindingen die door ons zijn gerapporteerd over boekjaar 2016 in de raadsletter van vorig jaar.

Opvolging raadsletterpunten

Voorafgaand aan de samenvatting van onze bevindingen starten wij graag met een opmerking over de opvolging van de bevindingen van het voorgaande boekjaar. Van de tijdens de interim-controle gecontroleerde processen zijn alle bevindingen uit vorig jaar opgevolgd. De resterende issues zijn gerelateerd aan de IT-omgeving. Wij hebben begrepen dat het invoeren van deze aanpassingen wordt meegenomen bij de overgang naar een gezamenlijke IT-omgeving met de gemeente Alphen aan den Rijn.

Gecontroleerde processen

Tijdens de interim-controle hebben wij de opzet beoordeeld en het bestaan en de werking vastgesteld van de processen jeugdzorg, personeel, inkopen en betalingen. Voor het proces subsidies zijn al gegevensgerichte controles ten behoeve van de balanscontrole uitgevoerd. Vanwege de timing van onze IT-audit heeft nog geen controle voor 2017 plaatsgevonden op uw IT-omgeving. Vanwege de overgang naar een gezamenlijke IT-omgeving met de gemeente Alphen aan den Rijn per 1 januari 2018 is de verwachting dat er geen relevante wijzigingen zijn in de inrichting van de IT-omgeving in 2017. Mocht de IT-audit leiden tot een andere conclusie dan nemen wij de bevindingen mee in het accountantsverslag.

De processen grondexploitatie, bouwleges, leges burgerzaken en belastingen hebben wij niet beoordeeld tijdens de interim-controle. De bijbehorende transactiestromen worden op een meer efficiënte wijze (gegevensgericht) gecontroleerd in de eindejaarscontrole.

Overzicht per proces

Onderstaand hebben wij ons totaalbeeld van de interne beheersing van de gemeente Kaag en Braassem per transactiestroom (voor zover gecontroleerd gedurende de interim-controle) weergegeven. Wij attenderen u er daarbij op dat dit beeld gebaseerd is op de beoordeling van de opzet, het bestaan en de werking van de beheersmaatregelen van de processen tot medio oktober. De beoordeling kan afwijken op het moment dat wij hebben beoordeeld of de beheersmaatregelen gedurende het hele jaar hebben gewerkt:

Interne beheersing	Geen openstaande issues	Openstaande issues met lage of gemiddelde prioriteit	Openstaande issues met hoge prioriteit
Inkoopproces		✓	
Betalingsproces	✓		
Sociaal domein	✓		
Subsidies	✓		
Personeelsproces			✓

2. Bevindingen interne beheersing 2017

Sociaal domein

De uitvoering van de Jeugdwet ligt, met uitzondering van een beperkt deel, vanaf 2017 niet meer bij de TWO Holland Rijnland. Vanaf 2018 wordt de uitvoering gedaan door marktpartijen. In het overbruggingsjaar 2017 voert de gemeente zelf de administratie. Wij merken op dat de gemeente vroegtijdig met ons in overleg is getreden om de controleerbaarheid van het proces Jeugd af te stemmen. Dit heeft er voor gezorgd dat er maatregelen zijn genomen die de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoorde jeugdzorg moeten waarborgen. Hierbij merken wij op dat er nog steeds een grote afhankelijkheid is van de (goedkeurende) controleverklaringen van zorgaanbieders.

Bevindingen interim-controle 2017

Naar aanleiding van ons onderzoek naar de interne beheersing van de bedrijfsprocessen zijn wij van mening dat deze voldoen aan de daaraan te stellen eisen voor een goedkeurende controleverklaring, niet afgedekte risico's op onzekerheden zijn met name aanwezig in het sociaal domein. Wij zijn in overleg met de gemeente om vast te stellen welke maatregelen kunnen worden genomen om dit risico te minimaliseren. De ontwikkelingen binnen het sociaal domein zijn op de volgende pagina nader uitgewerkt.

Onze bevindingen kwalificeren wij op basis van de prioriteit. Bevindingen met een hoge prioritering worden opgenomen in de raadsletter. Bevindingen met een lagere prioriteit worden alleen in de managementletter opgenomen. De bevinding met een hoge prioriteit die naar voren is gekomen tijdens de controle 2017 heeft betrekking op het personeelsproces. De gedetailleerde omschrijving en de reactie van het management van de gemeente hierop is in de onderstaande tabel opgenomen.

Status en prioriteit	Onderwerp	Bevinding, risico	Aanbeveling
Status: ! Prioriteit: Hoog	Personeel: Functiescheiding in personeelsproces wordt niet afgedwongen	Bevinding: Wij hebben vastgesteld dat de functiescheiding in het personeelsproces in Corsa wordt vastgelegd middels een opmerkingenveld in Corsa. De functiescheiding tussen de medewerker die muteert en de medewerker die controleert wordt echter niet door het systeem afgedwongen. Risico: Het risico bestaat dat mutaties in de salarisadministratie worden doorgevoerd zonder dat hier een controle op wordt uitgevoerd, waardoor onjuiste salarisbetalingen worden uitgevoerd.	<p>Wij adviseren u te beoordelen of het mogelijk is deze functiescheiding af te dwingen in het systeem. Wanneer dit niet mogelijk blijkt adviseren wij u maatregelen in te voeren om achteraf vast te kunnen stellen dat de doorgevoerde mutaties in de salarisadministratie terecht hebben plaatsgevonden.</p> <p>In het kader van de jaarrekeningcontrole adviseren wij om middels de verbijzonderde interne controle een aanvullende analyse uit te voeren op basis van mutaties in de personeelsadministratie.</p> <p>Reactie management: Technisch is het mogelijk om een aanvullende module aan te schaffen waarmee de vereiste functiescheiding kan worden afgedwongen. Gelet op de overgang van de ICT infrastructuur, naar de bedrijfsvoeringsorganisatie in 2018, zullen wij niet tot deze aanschaf overgaan. Bij de besprekingen met de gemeente Alphen zullen wij aandacht vragen voor deze benodigde functiescheiding.</p> <p>In het kader van de jaarrekeningcontrole 2017 zullen wij via de verbijzonderde interne controle de geadviseerde aanvullende analyse uitvoeren.</p>

3. Aandachtspunten

3.1 Sociaal domein

Jeugdzorg

De uitvoering van de Jeugdwet van de gemeente ligt vanaf 2017 niet meer bij de TWO Holland Rijnland. Vanaf 2018 wordt de uitvoering gedaan door marktpartijen. De (Europese) aanbesteding die hiervoor heeft plaatsgevonden is inmiddels afgerond. In het overbruggingsjaar 2017 voert de gemeente zelf de administratie. Dit betekent dat de gemeente zelf afspraken heeft gemaakt met zorgaanbieders en zelf de declaraties van zorgaanbieders controleert. Er is voor gekozen om voor het overbruggingsjaar geen volledige cliëntadministratie in te richten maar gebruik te maken van de (gecontroleerde) productieverantwoordingen van zorgaanbieders.

Wij merken op dat de gemeente vroegtijdig met ons in overleg is getreden om de controleerbaarheid van het proces Jeugd af te stemmen. Dit heeft er voor gezorgd dat er maatregelen zijn genomen die de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoorde jeugdzorg moeten waarborgen. Hierbij merken wij op dat er nog steeds een grote afhankelijkheid is van de (goedkeurende) controleverklaringen van zorgaanbieders.

WMO

Vanaf 2017 worden activiteiten op het gebied van WMO uitgevoerd door Participe. In het kader van de verantwoording van de rechtmatige en getrouwe uitgaven heeft de gemeente een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. In het kader van de controle van de jaarrekening stelt Participe een financiële verantwoording op die wordt gecontroleerd door haar accountant.

PGB

Voor de persoonsgebonden budgetten (PGB's) is de gemeente voor de beoordeling van de rechtmatigheid in belangrijke mate afhankelijk van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Over 2016 is de verantwoording van de SVB voorzien van een afkeurende controleverklaring. Voor 2017 is de verwachting dat er voor wat betreft de PGB's opnieuw geen goedkeurende verklaring zal worden ontvangen van de SVB. De gemeente heeft aangegeven indien nodig zelf aanvullende maatregelen te willen nemen om de onzekerheid die hieruit voortvloeit te minimaliseren. Over de wijze waarop deze controle vormgegeven wordt, zijn wij in overleg.

4. Landelijke actualiteiten

4.1 Wijzigingen BBV

In 2017 zijn meerdere wijzigingen in het BBV ingegaan. Voorbeelden hiervan zijn de beleidsindicatoren, notitie rente, notitie overhead en de invoering van de taakvelden. Informatie over deze wijzigingen hebben wij reeds eerder aan u gecommuniceerd. In deze paragraaf gaan wij in op aangekondigde wijzigingen en nadere duiding over reeds uitgebrachte regelgeving.

Winstneming naar rato van de voortgang op Bouwgronden in exploitatie

Gedurende 2017 heeft de commissie een nadere toelichting gegeven over de (verplichte) toepassing van winstneming naar rato van de voortgang op Bouwgronden in exploitatie. In de huidige praktijk wordt nog veel gebruik gemaakt van winstneming bij afronding van het project. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Gevolgen voor Kaag en Braassem

Op basis van de huidige status van de Bouwgronden in exploitatie is winstneming naar rato van de voortgang nog niet aan de orde. Bij de uitvoering van de jaarrekeningcontrole zullen wij deze status opnieuw evalueren. Wij adviseren om de nota grondbeleid aan te passen op de nadere interpretatie van het BBV.

4.2 Ensia

Vanaf verantwoordingsjaar 2017 leggen gemeentes verantwoording af omtrent informatieveiligheid via de vragenlijsten in de reeds beschikbare Ensia-tool. Een doel hiervan is om de verantwoording naar de verschillende toezichthouders betreffende BRP, PUN, DigiD, BAG, BGT en SUWInet samen te voegen tot één audit.

Voor 2017 geldt dat de verantwoording betreffende BRP en PUN voor 1 oktober 2017 ingediend moest zijn. De overige verantwoordingen moeten uiterlijk op 31 december 2017 zijn ingediend. Het verantwoordingsjaar betreffende Ensia wordt afgesloten met een collegeverklaring en een assurancerapport van een onafhankelijke IT Auditor. Uiterlijk 1 mei 2018 dienen deze in de Ensia-tool geüpload te zijn.

ENSIA bij de gemeente Kaag en Braassem

De status van ENSIA voor de gemeente Kaag en Braassem wordt meegenomen bij de uitvoering van onze IT-audit.

4. Landelijke actualiteiten

4.3 AVG (algemene Verordening Gegevensbescherming)

Vanaf 24 mei 2016 is de wet- en regelgeving inzake dataprivacy aangescherpt door het actief worden van de GDPR (General Data Protection Regulation). De Nederlandse vertaling van deze wet is de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Momenteel bevindt de betreffende wetgeving zich in een "implementatiefase". Hiermee hebben zowel bedrijven als gemeenten de mogelijkheid om zich voor te bereiden op de nieuwe wetgeving en de wetgeving in hun bedrijfsproces te borgen. Vanaf 25 mei 2018 is de AVG van toepassing, is de gemeente aanspreekbaar op naleving ervan en kunnen boetes worden opgelegd.

Technologische ontwikkelingen hebben gemeentes de afgelopen jaren steeds meer mogelijkheid gegeven tot het verzamelen, verwerken en analyseren van steeds meer persoonsgegevens. Burgers worden daarentegen steeds veeleisender en stellen randvoorwaarden aan de bescherming van hun persoonsgegevens.

De onderstaande tabel bevat een aantal belangrijke aspecten uit de AVG.

Onderwerp	Omschrijving
Toestemming	Degene van wie persoonsgegevens verwerkt gaan worden dient daarvoor toestemming te geven door middel van een duidelijke actieve handeling
Verhoogde boetes	Organisaties die de AVG overtreden riskeren boetes tot een maximum bedrag van € 20.000.000.
Functionaris Gegevens bescherming	Bij grootschalige verwerking van persoonsgegevens is de gemeente verplicht een functionaris voor de gegevensbescherming aan te stellen. Alsook dient de gemeente een Data Protection Impact Assessment uit te voeren.
Recht om vergeten te worden	Degene van wie persoonsgegevens worden verwerkt hebben het recht om van de gemeente te eisen dat alle persoonsgegevens van hem/haar worden gewist. Dit geldt ook voor gegevens die met behulp van derden worden verwerkt.

4. Landelijke actualiteiten

4.4 E-facturatie

Het ministerie van Economische zaken wil eFacturatie binnen de overheid stimuleren. eFactureren is het digitaal versturen van facturen door de leverancier en het digitaal ontvangen en verwerken hiervan door de ontvanger.

Begin 2019 wordt een Europese richtlijn van kracht die lokale en nationale overheden verplicht om digitale facturen (de zogenaamde e-facturen) te ontvangen. Ook gemeenten moeten ervoor zorgen dat eFactureren mogelijk wordt.

In de EU-richtlijn (2014/55/EU) staat dat alle (aanbestedende diensten van) overheden per primo 2019 e-facturen moeten kunnen verwerken. Het ministerie van Economische Zaken is vorig jaar gestart met het omzetten van de verplichtingen uit de richtlijn in Nederlandse wetten en regels. Ministeries zijn al sinds 2011 verplicht om elektronische facturen te accepteren.

Om dit te bewerkstelligen is gekozen voor een standaard bestandsformaat voor de facturen. Dit is het UBL 2.0-formaat: een XML-formaat met een standaardopzet voor bijvoorbeeld factuurnummer, factuurdatum, ordernummer etc.

Deze ontwikkeling gaat ook zijn weerslag hebben op de interne beheersing van uw organisatie. Wij adviseren om hierop tijdig te anticiperen en uw organisatie gereed te maken voor het werken met eFacturatie. Tevens adviseren wij u om contact op te nemen met uw softwareleverancier om te controleren in hoeverre uw software gereed is voor UBL 2.0.

Contactgegevens:

Partner
M. J. de Graaf RA
06 – 54 24 75 23
m.degraaf@bakertillyberk.nl

Manager
drs. S. Turenhout RA
06 – 52 75 98 79
s.turenhout@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.
Scheveningseweg 80-82
Postbus 85745
2508 CK Den Haag
070 – 358 90 00